

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 47/01-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu dňa 27. apríla 2001 predbežne prerokoval podnet C. A., bytom B., na začatie konania pre porušenie práva konať pred odvolacím súdom vo veci Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 16 Co 9/99 a 16 Co 337/99, ako aj jej žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky a takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti C. A. o ustanovenie právneho zástupcu n e v y h o v u j e .
2. Podnet C. A. o d m i e t a pre nepríslušnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky na jeho prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Podaním z 5. marca 2001 nazvaným ako „Podnet pre porušenie princípov spravodlivého procesu“ sa obrátila na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) C. A. (ďalej len „navrhovateľka“).

Podstatou podania je námietka navrhovateľky, že Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) ako súd odvolací v jej veci konal neopodstatnene v jej neprítomnosti, a tak jej odňal možnosť konať pred odvolacím súdom. Jeho rozhodnutie považuje samozrejme aj za vecne nesprávne.

Navrhovateľka k svojmu podaniu pripojila viaceré prílohy vrátane rozsudku krajského súdu sp. zn. 16 Co 9/99 a 16 Co 337/99 z 22. septembra 1999.

Týmto rozsudkom krajský súd po prejednaní odvolaní navrhovateľky potvrdil ako rozsudok Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) č. k. Nc 61/98-68 zo dňa 5. októbra 1998, ktorým zveril maloletú dcéru navrhovateľky F. C. A. do výchovy a opatery otcovi a matke výživné neurčil, tak aj uznesenie okresného súdu č. k. Nc 61/98-5 zo dňa 26. júla 1999, ktorým bol zamietnutý návrh navrhovateľky na vydanie predbežného opatrenia (aby bola dcéra vydaná zo strany otca do troch dní matke), pričom vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

V označenom rozsudku krajského súdu je okrem iného uvedené, že „Odvolací súd prejednal a preskúmal vec v zmysle § 212 ods. 1 a § 214 ods. 1 O. s. p., keď odvolacie pojednávanie sa uskutočnilo v neprítomnosti matky (§ 211 a § 101 ods. 2 O. s. p.), ktorej nedostavenie sa na odvolacie pojednávanie odvolací súd vyhodnotil ako účelové ...“.

II.

Ústavný súd listom z 26. marca 2001 navrhovateľku upozornil, že ako súdny orgán ochrany ústavnosti podľa čl. 124 - 130 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) túto poskytuje sa presne vymedzených procesných podmienok vrátane kvalifikovaného podania na začatie konania (návrh alebo podnet), ktorého náležitosti sú bližšie ustanovené najmä v § 20 a § 50 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Taktiež ju upozornil na povinné právne zastúpenie podľa § 20 ods. 2, resp. ods. 3 zákona o ústavnom súde (vrátane právneho následku nesplnenia tejto podmienky konania podľa § 25 ods. 2), ako aj na možnosť požiadať ústavný súd podľa § 31a ods. 2 zákona o ústavnom súde v spojení s § 30 ods. 1 a 2 a § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) o ustanovenie právneho zástupcu, advokáta.

Na záver navrhovateľku vyzval, aby preukázala, že v jej veci využila možnosť podať dovolanie (§ 236 a nasl. OSP).

Navrhovateľka v stanovenej lehote 20 dní listom z 23. apríla 2001 požiadala ústavný súd o ustanovenie advokáta na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, pretože to odôvodňujú jej pomery (vyštudovala hudbu, pričom má nestály príjem, lebo je bez trvalého angažmán).

Uviedla, že vo veci využila všetky právne prostriedky nápravy. Poukázala aj na § 238 ods. 4 OSP, podľa ktorého dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených Zákonom o rodine, ibaže ide o rozsudok o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv, určení (popretí) otcovstva alebo nezrušiteľné osvojenie. Dodala, že súd ju nepoučil o procesných právach podľa § 5 OSP.

III.

Podanie navrhovateľky by bolo možné po jeho eventuálnom doplnení kvalifikovať ako podnet na začatie konania pre porušenie práv podľa čl. 130 ods. 3 ústavy, resp. § 18 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Základným právom, ktorého porušenie sa namieta, by mohlo byť právo podľa prvej vety čl. 48 ods. 2 ústavy. Podľa tohto ustanovenia každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

V uznesení vo veci sp. zn. I. ÚS 49/98 ústavný súd vyslovil tieto právne názory:

„1. V konaní o podnete pred Ústavným súdom SR, v ktorom navrhovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu (inú právnu ochranu), ako aj práva na spravodlivý proces z dôvodu, že všeobecný súd nekonal spôsobom ustanoveným v zákone, je nevyhnutné, aby boli najskôr vyčerpané všetky právne prostriedky jeho ochrany, ktoré sú samotnému navrhovateľovi dostupné (teda nielen niektoré), a to ešte predtým, ako sa obrátil na Ústavný súd SR so žiadosťou o ochranu označeného základného práva.

2. Ochranu konkrétneho práva a slobody v konaní o podnete podľa čl. 130 ods. 3 Ústavy SR (platí to však v plnom rozsahu aj pre konanie o ústavných sťažnostiach), porušenie ktorých je namietané, môže Ústavný súd SR poskytnúť len vtedy, ak sa ich ochrany fyzická alebo právnická osoba už nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred iným štátnym orgánom Slovenskej republiky (vrátane všeobecných súdov).“

Navrhovateľka tvrdí, že predtým, ako sa na ústavný súd obrátila o ústavnú ochranu, vyčerpala všetky právne prostriedky nápravy.

Hoci možno pripustiť, že uplatneniu dovolania v konaní o výchove a výžive maloletých detí sčasti bráni § 238 ods. 4 OSP, nemožno súhlasiť s navrhovateľkou v tom, že v jej veci nebolo uplatnenie dovolania vôbec možné. Podľa § 237 OSP je totiž dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak ... f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Navrhovateľka sa podaním dovolania mohla domáhať ochrany svojho práva podľa prvej vety čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky. Pokiaľ túto možnosť nevyužila, nie je ústavný súd na prerokovanie jej podnetu príslušný.

Krajský súd v rozsudku z 22. septembra 1999 navrhovateľku poučil, že proti tomuto rozsudku nie je možné podať odvolanie. Z § 5 OSP tomuto súdu nevyplýva povinnosť, aby navrhovateľku poučoval aj o podmienkach dovolania podľa § 236 a nasl. OSP. O všetkom,

čo bolo v Zbierke zákonov Slovenskej republiky uverejnené, platí domnienka, že dňom uverejnenia sa stalo známym každému, koho sa to týka; domnienka o znalosti vyhlásených všeobecne záväzných právnych predpisov je nevyvrátiteľná (§ 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky).

Podľa § 31a ods. 2 zákona o ústavnom súde v spojení s § 30 ods. 1 a 2 a § 138 ods. 1 OSP môže ústavný súd ustanoviť fyzickej alebo právnickej osobe právneho zástupcu, advokáta, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť.

Pretože v navrhovateľkinom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, ústavný súd jej žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu nevyhovel.

Nakoľko z dôvodov vyššie uvedených je už teraz nepochybné, že je daný neodstrániteľný nedostatok jednej z podmienok konania ústavného súdu, to znamená jeho príslušnosti na prerokovanie podnetu navrhovateľky, bol tento podnet odmietnutý podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde na jeho predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 cit. zákona.